

บทที่ ๔

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้จะเป็นการโดยสรุปถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธี-
ดำเนินการวิจัย ผลการวิจัย การอภิปรายผลและข้อเสนอแนะของการวิจัย ตามลำดับดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. เพื่อศึกษาเทคนิคการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่ปฏิบัติ
อยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยฝึกสอนของวิทยาลัยครูภาคตะวันตก
๒. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการสอนของอาจารย์-
นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่ากับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี
๓. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับเทคนิคการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่าย-
โรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ในการนิเทศการสอนตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป กับอาจารย์นิเทศก์ฝ่าย-
โรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ในการนิเทศการสอนต่ำกว่า ๕ ปี

สมมติฐานของการวิจัย

๑. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิต่างกันใช้เทคนิคการนิเทศการสอนที่
ไม่แตกต่างกัน
๒. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ในการนิเทศการสอนต่างกัน
ใช้เทคนิคการนิเทศการสอนที่ไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

๑. กลุ่มตัวอย่างประชากร กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ประกอบด้วย อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนระดับประถมศึกษา และนักศึกษาฝึกสอน ในหน่วยฝึกสอน ภาค การศึกษาที่ ๑ ปีการศึกษา ๒๕๒๓ ทุกหน่วยของวิทยาลัยครูภาคตะวันตก ได้แก่ วิทยาลัยครูนครปฐม วิทยาลัยครูเพชรบุรี วิทยาลัยครูจอมบึง จังหวัดราชบุรี วิทยาลัยครูกาญจนบุรี เลือกมาโดยใช้วิธี สุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ซึ่งประกอบด้วยอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ใช้หน่วยละ ๒ คนทุกหน่วย จำนวน ๑๙๒ คน ส่วนนักศึกษาฝึกสอนใช้ร้อยละ ๕๐ ของแต่ละวิทยาลัย ได้จำนวน ๔๐๐ คน

รวมกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ๕๙๒ คน

๒. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaires) ซึ่งมี ๒ ฉบับ คือสำหรับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ๑ ฉบับ สำหรับนักศึกษาฝึกสอน ๑ ฉบับ แบบสอบถามแต่ละฉบับมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบ (Check - list) แบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) และแบบปลายเปิด (Open - ended) ซึ่งสร้างขึ้นโดยศึกษาจากหนังสือเอกสาร คำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญทางการนิเทศฝึกสอน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ให้คำแนะนำ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษา ฝึกสอนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ฉบับที่ ๑ สำหรับอาจารย์นิเทศก์ ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๔ ฉบับที่ ๒ สำหรับนักศึกษาฝึกสอน ได้ค่าความเชื่อมั่น ๐.๘๖ นำแบบสอบถามมาปรับปรุงเป็นฉบับสมบูรณ์แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

๓. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แจกและเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่ มีบางส่วนที่ขอความอนุเคราะห์จากอาจารย์นิเทศก์ของวิทยาลัยครู เป็นตัวแทนในการแจกและรับแบบ สอบถามคืน

จากจำนวนแบบสอบถามที่แจกไปทั้งสิ้น ๕๙๒ ฉบับ ได้รับคืนมา ๔๔๔ ฉบับ คิดเป็น ร้อยละ ๗๖.๖๖

๔. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการดังนี้

ตอนที่ ๑ ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นแบบตรวจสอบ (Check - list) นำมาแจกนับ และใช้วิธีหาค่าร้อยละ

ตอนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่ปฏิบัติอยู่ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มโดยใช้ค่า t - test

ตอนที่ ๓ เกี่ยวกับความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เพิ่มเติมที่เป็นคำถามปลายเปิด (Open - ended) วิเคราะห์โดยใช้วิธีเรียงลำดับความถี่ที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นตรงกันมากที่สุด จนถึงน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

ผลของการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ก. อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีถึงร้อยละ ๖๘.๐๘ และเกือบครึ่งของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน คือร้อยละ ๔๖.๑๐ มีอายุอยู่ในช่วง ๒๐ - ๓๐ ปี รองลงมาคือร้อยละ ๔๑.๑๔ มีอายุอยู่ในช่วง ๓๑ - ๔๐ ปี มีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนจำนวนน้อยที่สุดที่มีอายุอยู่ในช่วง ๕๑ ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๔.๘๖ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนกว่าครึ่งหนึ่ง คือร้อยละ ๓๖.๖๐ มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี และร้อยละ ๒๑.๒๘ มีการศึกษาระดับปริญญาตรี อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนจำนวนน้อยที่สุดที่มีการศึกษาระดับปริญญาโท คือร้อยละ ๒.๑๒ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนอยู่ในช่วงระยะเวลา ๑ - ๓ ปี มากที่สุด คือร้อยละ ๔๘.๒๓ และอันดับรองลงมาได้แก่ช่วงระยะเวลาน้อยกว่า ๑ ปี คือร้อยละ ๑๔.๑๔ และช่วงเวลาที่ เป็นอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนน้อยที่สุด คือ ๗ - ๑๐ ปีขึ้นไป มีเพียงร้อยละ ๘.๘๓ สำหรับประสบการณ์ในการนิเทศการสอน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการนิเทศ

การฝึกสอนอยู่ในช่วง ๑ - ๓ ปีมากที่สุด คือร้อยละ ๔๑.๑๓ อันดับรองลงมาได้แก่ช่วงน้อยกว่า ๑ ปี คือร้อยละ ๑๕.๖๐ และช่วงเวลาน้อยที่สุดคือ ๑๐ ปีขึ้นไป คือร้อยละ ๕.๖๘ อาจารย์นิเทศก์ฝ่าย โรงเรียนฝึกสอนส่วนใหญ่เป็นอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนบางเวลา คือร้อยละ ๕๗.๔๕ และ คำรองตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำชั้นส่วนใหญ่คือร้อยละ ๗๐.๒๒ จำนวนอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน ฝึกสอนที่ดำรงตำแหน่งหัวหน้าหมวดวิชา และอาจารย์ผู้สอนมีจำนวนเท่ากัน คือร้อยละ ๑๕.๘๔ วิชาที่ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนนิเทศการฝึกสอนมากที่สุด คือ วิชาภาษาไทย คือร้อยละ ๕๒.๕๘ อันดับรองลงมา คือวิชาสังคมศึกษา คือร้อยละ ๓๓.๓๓ วิชาที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน นิเทศการฝึกสอนน้อยที่สุด คือ วิชาเกษตรกรรม มีเพียงร้อยละ ๕.๖๗

ข. นักศึกษาฝึกสอน

นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีถึงร้อยละ ๗๕.๓๕ และมีอายุอยู่ใน ช่วง ๒๐ - ๒๕ ปีมากที่สุด คือร้อยละ ๔๗.๔๖ มีจำนวนน้อยที่สุดคือร้อยละ ๑.๔๖ คือในช่วงอายุ ๒๕ - ๒๙ ปี นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่มีจำนวนชั่วโมงฝึกสอนต่อสัปดาห์ที่อยู่ระหว่าง ๕ - ๑๒ ชั่วโมง คือร้อยละ ๖๔.๑๔ และช่วงจำนวนชั่วโมงที่นักศึกษาฝึกสอนน้อยที่สุดได้แก่ช่วง ๑๓ - ๑๖ ชั่วโมง คือร้อยละ ๖.๗๑ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นนักศึกษาริชาเอก ภาษาไทย คือร้อยละ ๒๕.๔๕ อันดับรอง ลงมาคือวิชาเอก สังคมศึกษา คือร้อยละ ๒๓.๖๑ และอันดับถัดไป คือวิชาเอกคณิตศาสตร์ คือร้อยละ ๑๒.๕๔ ส่วนวิชาเอกที่มีนักศึกษาฝึกสอนน้อยที่สุด คือ วิชาเอกภาษาอังกฤษ มีเพียงร้อยละ ๒.๔๑ สำหรับวิชาที่นักศึกษาฝึกสอนเป็นส่วนใหญ่คือ วิชาสังคมศึกษา คือร้อยละ ๓๒.๕๔ อันดับรองลงมาได้แก่ วิชาสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต ร้อยละ ๓๐.๖๑ อันดับถัดไป คือวิชาเอกภาษาไทย คือ ร้อยละ ๒๕.๗๓ วิชาที่นักศึกษาฝึกสอนสอนน้อยที่สุดคือวิชา ภาษาอังกฤษ ซึ่งมีเพียงร้อยละ ๑.๗๕

๒. เทคนิคการนิเทศฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน

ระยะก่อนฝึกสอน เป็นระยะสัปดาห์แรกที่นักศึกษาฝึกสอนประจำอยู่ในโรงเรียนฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ผู้ซึ่งทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนจะต้องช่วยเหลือ แนะนำ และ เตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาฝึกสอนทั้งงานในด้านการสอนและงานรับผิดชอบในหน้าที่ครูทั้งในและ นอกชั้นเรียน เทคนิคและวิธีการที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากมีถึง ๑๖ ข้อ เช่น จัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้ทำการสอนตามวิชา เอก โท ที่ได้เรียนมา แนะนำนักศึกษา

ฝึกสอน เกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและคู่มือประกอบการสอน จัดประชุมพิเศษแก่นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับงานสอน งานประจำชั้น และงานในหน้าที่ ให้นักศึกษาฝึกสอนวางแผนการสอนทั้งระยะสั้น ระยะยาว แนะนำนักศึกษาฝึกสอนให้รู้จักแหล่งสื่อการสอน สำหรับเทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีอยู่ ๒ ข้อ ได้แก่ จัดหาและเตรียมวัสดุทัศนวัสดุอุปกรณ์การสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน จัดให้มีการสาธิตการสอนโดยนักศึกษาฝึกสอน หลังจากชี้แจงข้อบกพร่องแล้ว

สำหรับนักศึกษาฝึกสอนเห็นว่า เทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากมี ๘ ข้อ ได้แก่ จัดทำแผนงานการนิเทศการสอนไว้ก่อน ดำเนินการสอน จัดทำเอกสารประกอบการสอนหรือคู่มือครูประจำวิชา จัดทำคู่มือการใช้หลักสูตรเฉพาะรายวิชาที่ให้นักศึกษาฝึกสอนจัดการประชุมพิเศษแก่นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับงานสอน งานประจำชั้นและงานในหน้าที่ แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและคู่มือประกอบการสอนสำหรับ เทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย มีอยู่ ๑๐ ข้อ เช่น จัดให้มีการสาธิตการสอนโดยนักศึกษาฝึกสอน หลังจากชี้แจงข้อบกพร่องแล้ว จัดให้มีการประชุมปรึกษา แสดงความคิดเห็นร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนหลังการสังเกตการสอน เพื่อชี้ให้เห็นจุดดีและจุดบกพร่อง จัดหาและเตรียมวัสดุทัศนวัสดุอุปกรณ์การสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน

ตามความคิดเห็นของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอน เทคนิคที่จัดอยู่ในระดับมากที่สุด และไม่ปฏิบัติเลยนั้นไม่มี

ระยะระหว่างการฝึกสอน ระยะนี้เป็นระยะที่นักศึกษาฝึกสอนเริ่มทำการสอนโดยมีอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เป็นผู้ทำหน้าที่นิเทศการสอน เทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดถึง ๓๓ ข้อ เช่น ตรวจสอบтикการสอนอย่างสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอนแสดงความคิดโดยเสรี ตรวจสอบтикการสอนล่วงหน้าก่อนสอนเสมอ สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน ให้คำปรึกษาและช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน ให้คำแนะนำในการทำบันทึกการสอน สำหรับเทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมี ๑๑ ข้อ เช่น มีระเบียบสนทนา (Anecdotal Record) เกี่ยวกับการพัฒนาการสอนของนักศึกษาฝึกสอน แจกเอกสารค้นคว้าเพื่อแก้ปัญหาด้วยตนเอง เมื่อนักศึกษาฝึกสอนสอนผิด ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนฟังการสอนจากเครื่องบันทึกเสียง และให้ความคิดเห็น

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนถือความคิดเห็นของตนเป็นใหญ่ เมื่อนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับท่าน ส่วนเทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนไม่ปฏิบัติเลยมี ๔ ข้อคือ ใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องประกอบในการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอน เมื่อนักศึกษาฝึกสอนสอนผิด อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนบอกให้แก้ทันทีในชั้นเรียน เมื่อนักศึกษาสอนผิดอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนออกไปสอนแทน เมื่อนักศึกษาสอนผิดอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปล่อยไปโดยไม่มีการแก้ไข

สำหรับนักศึกษาฝึกสอน เห็นว่าเทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากมี ๑๖ ข้อ เช่น ตรวจบันทึกการสอนอย่างสม่ำเสมอ ตรวจบันทึกการสอนล่วงหน้าการสอนเสมอ วิธีการที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนใช้เมื่อนักศึกษาฝึกสอนสอนผิดคือปล่อยให้สอนไปก่อน อธิบายหลังจากสอนเสร็จแล้วให้ไปแก้ไขกับนักเรียนในการสอนครั้งต่อไป สังเกตการสอนของนักศึกษาฝึกสอนตลอดคาบเรียน สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน เทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมีอยู่ ๓๒ ข้อ เช่น มีการปรึกษาหารือ อภิปรายเกี่ยวกับการสอนหลังจากสอนเสร็จในแต่ละวัน วันละอย่างน้อยครึ่งชั่วโมง เมื่อนักศึกษาฝึกสอนสอนผิดอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปล่อยไปโดยไม่มีการแก้ไข ใช้เครื่องบันทึกเสียงเป็นเครื่องประกอบในการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอน ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนฟังการสอนจากเครื่องบันทึกเสียงและให้ความคิดเห็น อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนออกไปสอนแทน เมื่อนักศึกษาฝึกสอนสอนผิด

ตามความคิดของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอน เทคนิคที่จัดอยู่ในระดับมากที่สุด ไม่มี

ระยะเสร็จสิ้นการฝึกสอน อยู่ในระยะสัปดาห์สุดท้ายของการฝึกสอน ในระยะนี้

อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนผู้ทำหน้าที่นิเทศ จะต้องประเมินผลการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอน ตลอดระยะเวลาที่ทำการฝึกสอนมา เทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากมี ๕ ข้อ เช่น จัดให้มีการรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและให้เก็บเป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการหยิบใช้ในคราวต่อไป ให้มีการประชุม สัมมนา ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกสอนแล้ว ร่วมมือกับนักศึกษา-

ฝึกสอนประมวลข้อบกพร่องและปัญหาเกี่ยวกับการฝึกสอน จากการประเมินผลเพื่อปรับปรุงงานการ
นิเทศการฝึกสอน เทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยมี ๓ ข้อคือ
จัดให้มีการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน
ฝึกสอน จัดให้มีการศึกษามผลการเรียนของนักศึกษาพร้อมกับนักศึกษาฝึกสอน แล้วนำผลมาเป็นแนวทาง
ในการทำแผนการสอนร่วมกัน จัดให้มีการศึกษาระเบียนสะสม (Anecdotal Record) ร่วมกับ
นักศึกษาฝึกสอน เพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกัน

๓. การเปรียบเทียบเทคนิคการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน

ก. ระดับการศึกษา

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการนิเทศฝึกสอนระหว่าง
อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียน
ฝึกสอน ที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี พบว่า

ระยะก่อนฝึกสอน เทคนิคการนิเทศการฝึกสอน เรื่อง การแนะนำนักศึกษา
ให้รู้จักแหล่งความรู้และแหล่งสื่อการสอน จัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนร่วม
กับนักศึกษาฝึกสอน แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกนั้นเห็นว่า แตกต่างอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .๐๕

ระยะระหว่างฝึกสอน เทคนิคการแจ้งผลการสังเกตผลการสังเกตการสอน
ทุกครั้งให้นักศึกษาทราบ พบปะกับนักศึกษาฝึกสอนหลังการสังเกตการสอนเพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่อง
และร่วมกันแก้ปัญหา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ให้คำปรึกษาหารือกับนักศึกษาฝึกสอนโดยตรง
เมื่อนักศึกษาฝึกสอนเกิดปัญหาในการสอน ให้นักศึกษาฝึกสอนหาความรู้หรือช่วยเหลือตัวเองเมื่อ
นักศึกษาฝึกสอนเกิดปัญหาทางด้านวิชาการ ยอมรับฟังเหตุผลและพร้อมที่จะเปลี่ยนความคิด เห็นตาม
นักศึกษาฝึกสอนเมื่อมีเหตุผลดี เมื่อนักศึกษาฝึกสอนสอนผิด อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
ปล่อยให้สอนไปก่อน อธิบายหลังจากสอนเสร็จแล้วไปแก้ไขกับนัก เรียนในการสอนครั้งต่อไป แตกต่าง
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกนั้นเห็นว่าแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ระยะเสร็จสิ้นการฝึกสอน เทคนิคทุกข้อแตกต่างอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .๐๕

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวมอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่ม เห็นว่า
ได้ใช้เทคนิคในการนิเทศฝึกสอนดังนี้

ระยะก่อนฝึกสอน อยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และการใช้เทคนิคการนิเทศการ
ฝึกสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ระยะระหว่างฝึกสอนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และการใช้เทคนิคการนิเทศการ
ฝึกสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ระยะเสร็จสิ้นการฝึกสอนอยู่ในระดับการปฏิบัติมาก และการใช้เทคนิคการนิเทศ
การฝึกสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ข. ประสบการณ์

เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างเกี่ยวกับการใช้เทคนิคการนิเทศฝึกสอนระหว่าง
อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ในการนิเทศการฝึกสอน ตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป กับ
อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ต่ำกว่า ๕ ปี พบว่า

ระยะก่อนฝึกสอน เทคนิค จัดทำแผนงานการนิเทศการฝึกสอนไว้ก่อนดำเนินการ
การสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกนั้นแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .๐๕

ระยะระหว่างฝึกสอน เทคนิค ให้นักศึกษาฝึกสอนสังเกตการสอนซึ่งกันและกัน
ชักจูงให้นักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นคล้อยตามตน เมื่อนักศึกษาฝึกสอนมีความคิดเห็นไม่สอดคล้องกับ
อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕ นอกนั้นต่าง-
กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ระยะเสร็จสิ้นการฝึกสอน เทคนิคทุกข้อแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
ที่ระดับ .๐๕

เมื่อพิจารณาโดยส่วนรวม อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่ม
เห็นว่า ได้ใช้เทคนิคการนิเทศฝึกสอน ดังนี้

ระยะก่อนฝึกสอนอยู่ในระดับมาก และการใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอน แตกต่าง
กันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ระยะระหว่างฝึกสอนอยู่ในระดับมาก และการใช้เทคนิคการนิเทศฝึกสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

ระยะเสร็จสิ้นการฝึกสอนอยู่ในระดับมาก และการใช้เทคนิคการนิเทศฝึกสอนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .๐๕

๔. ความคิด เห็นและข้อ เสนอแนะของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน จากแบบสอบถามปลายเปิด ดังนี้

๑. ปัญหาการนิเทศการฝึกสอน สรุปได้คือ การให้คำแนะนำและช่วยเหลือ ตลอดจนให้ความร่วมมือ ในการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องให้กับนักศึกษาฝึกสอนในการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการเรียนการสอนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

๒. ประสิทธิภาพในการนิเทศการฝึกสอน นับว่าเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เท่าเทียมกับการเรียนรู้ทางทฤษฎี ประสิทธิภาพก่อให้เกิดทักษะ และทำให้ทำงานได้ถูกต้อง ช่วยให้ผู้มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาและแก้ไขข้อบกพร่องของนักศึกษาฝึกสอนได้

๓. ระดับการศึกษาของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน มีความจำเป็นเท่าเทียมกับประสิทธิภาพ ทำให้ผู้ทำหน้าที่นิเทศการฝึกสอนเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง ระดับการศึกษาของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนนั้นควรจะเป็นอย่างน้อยระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าวุฒินักศึกษาจะได้รับ

๔. เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนที่เหมาะสมกับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน สรุปได้คือ มีเทคนิคในการสอน มีความสามารถในการสังเกต สามารถสาธิตการสอน ให้คำปรึกษาหารือ แนะนำช่วยเหลือ รู้จักใช้หลักจิตวิทยา รู้วิธีประเมินผลและติดตามผล ตลอดจนมีความรู้ในการวางแผนงานเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน

๕. เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนจำเป็นสำหรับการนิเทศการฝึกสอน เป็นแนวทางที่ทำให้การนิเทศการฝึกสอนดำเนินตรงเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดข้อผิดพลาดน้อยที่สุด

๖. ข้อ เสนอแนะอื่น ๆ สรุปได้ดังนี้ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนจะต้องยึดพรหมวิหาร ๔ การประเมินผลการฝึกสอนควรทำสม่ำเสมอตลอดระยะเวลาที่ออกฝึกสอน ควรมีการประสานงานระหว่างอาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัยและอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนอย่างใกล้ชิด อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนควรได้รับการอบรมสัมมนาวิชาการนิเทศการฝึกสอน การนิเทศการฝึกสอนไม่ควรใช้อาจารย์นิเทศก์จากวิทยาลัยหลายคนต่อนักศึกษากลุ่ม ๆ หนึ่ง ทำให้

นักศึกษาสืบสน เพราะแต่ละท่านมีวิธีแนะนำที่แตกต่างกันและชัดเจนเอง

อภิปรายผลการวิจัย

ระยะก่อนฝึกสอน

จากผลการวิจัยพบว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอนให้ข้อมูลเกี่ยวกับเทคนิคและวิธีการที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากตรงกันเป็นส่วนใหญ่ เทคนิคที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมากได้แก่ จัดให้นักศึกษาฝึกสอนได้ทำการสอนตามวิชาเอกวิชาโท ที่ได้เรียนมา แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและคู่มือประกอบการสอน จัดการปฐมนิเทศแก่นักศึกษาฝึกสอน เกี่ยวกับงานสอน งานประจำชั้นและงานในหน้าที่ ให้นักศึกษาฝึกสอนวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นระยะยาว การที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เห็นความสำคัญของเทคนิคเหล่านี้อยู่ในระดับสูง ย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนได้เตรียมความพร้อม นักศึกษาฝึกสอนก่อนที่จะทำการสอน เป็นการเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนนั้น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น อีกทั้งเป็นการสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนอีกด้วย

๑. จากการวิจัยพบว่า การให้นักศึกษาฝึกสอนได้สอนตามวิชาเอก วิชาโท ที่เรียนมานั้น นับว่าเป็นประโยชน์ต่อนักศึกษาฝึกสอนเป็นอย่างยิ่ง ทำให้นักศึกษาฝึกสอนได้มีโอกาสได้นำความรู้ที่เรียนมานำมาใช้สอนได้อย่างเต็มที่ อันจะเป็นผลดีไปสู่ตัวนักเรียนในฐานะผู้รับการถ่ายทอดความรู้จากผู้ที่มีความรู้และได้รับการฝึกทักษะในเรื่องนั้น ๆ มาอย่างแท้จริง มิฉะนั้นแล้วจะทำให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนประสบปัญหาในการนิเทศการสอนเป็นแน่แท้ จากผลการวิจัยของสมพร สาริกบุตร พบว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนประสบปัญหาในการนิเทศการสอนวิชาสังคม อันเนื่องมาจากนักศึกษาฝึกสอนมีความรู้ในเนื้อหาไม่เพียงพอ ไม่มีความพร้อมในด้านการใช้วิธีสอนให้เหมาะสมกับนักเรียนและเนื้อหา^๑ ถึงแม้ว่านักศึกษาฝึกสอนจะได้เตรียมตัวมาอย่างดีก่อน

^๑สมพร สาริกบุตร, "ปัญหาอาจารย์ที่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนครู ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพการศึกษาชั้นสูง...", หน้า ๔๘.

ออกฝึกสอนแล้วก็ตาม นักศึกษาฝึกสอนก็มักจะประสบปัญหาในกระบวนการเรียนการสอนอยู่เสมอ โดยเฉพาะอย่างยิ่งปัญหาเกี่ยวกับวิธีสอน และการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จากผลการวิจัยของ ศิววง ธรรมพันทา พบว่า เนื่องจากนักศึกษาฝึกสอนขาดทักษะที่สำคัญในการเตรียมการสอน การเลือกใช้วิธีสอน ฯลฯ^๑ ดังนั้นจากปัญหานี้สามารถแก้ไขได้ด้วยการ นำเทคนิคการสอนแบบจุลภาคมาใช้ เนื่องจากจุดประสงค์ข้อหนึ่งของวิธีการนี้ก็คือ เพื่อเตรียมนักศึกษาครูให้มีประสบการณ์ในการสอน ก่อนออกสอนจริง โดยการฝึกทักษะเบื้องต้นที่จำเป็น เช่น ทักษะการเร้าความสนใจ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการจัดกิจกรรม ฯลฯ ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ แอลแลน (Allen) พบว่า นักศึกษาฝึกสอนที่ได้รับการฝึกแบบจุลภาคนี้มีความสามารถในการสอน และการปรับปรุงทักษะได้ดีกว่าพวกที่ฝึกสอนแบบธรรมดา^๒

๒. จากการศึกษาพบว่า แนะนำนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรและคู่มือประกอบการสอน ที่อาจารย์มีเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้น เป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม เพราะการเรียนการสอนในระดับใดก็ตาม จะเกิดสัมฤทธิ์ผลได้ดีนั้น^๓ ผู้สอนจำต้องศึกษาและเข้าใจหลักสูตรที่ตนจะทำการสอนเป็นอย่างดีเสียก่อน เพราะว่าหลักสูตรเป็นหัวใจของการศึกษา ดังนั้นหลักสูตร จึงเป็นสิ่งชี้ให้เห็นว่าโรงเรียนมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษแก่เด็กอย่างไร และสามารถให้ความรู้สร้างเสริมทักษะและพัฒนาคนในด้านใดบ้าง สิ่งต่าง ๆ ที่ประมวลไว้ในหลักสูตร เป็นเสมือนหนึ่งแนวทางที่ช่วยให้เราทราบได้ทันทีว่า การศึกษาที่จัดให้แก่เด็กนั้นหนักไปในทางใด มีผลดีต่อตัวเด็กและต่อสังคมมากน้อยเพียงใด^๔

^๑ศิววง ธรรมพันทา, "ปัญหาการฝึกสอนของวิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา..."

บทคัดย่อ

^๒Dwight Allen, and Kevin Ryan, Microteaching. (Reading Addison-Wesley Publishing Company, 1969), pp. 4-5.

^๓ธำรง บัวศรี, ทฤษฎีหลักสูตร ภาค ๑ (พระนคร : มงคลการพิมพ์, ๒๕๐๔) หน้า ก.

๓. จากการวิจัยพบว่า การจัดทำปฐมนิเทศแก่นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับงานสอน งานประจำ ชั้นและงานในหน้าที่และในเรื่องต่าง ๆ ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เป็นสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนเห็นความสำคัญของเทคนิคข้อนี้ เพราะเป็นการเตรียมให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดความเข้าใจถึงวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน เข้าใจในบทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของตนเองที่มีต่อเด็กนักเรียนและโรงเรียน นับว่าเป็นการเตรียมความพร้อมให้แก่นักศึกษาฝึกสอนก่อนทำการสอน ทำให้นักศึกษาฝึกสอนเกิดความเชื่อมั่นในตนเองยิ่งขึ้น โด널ด์ เอ็ดเวิร์ด ชมิดท์ (Donald Edward Schmidt) ได้ทำการวิจัยพบว่า อาจารย์ที่เลี้ยง ควบให้ทำการปฐมนิเทศและการแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนให้รู้จักวิธีการปฏิบัติงานในโรงเรียน^๑ นอกจากนี้ยังตรงกับงานวิจัยของ อูชา วัชรินทร์เสรี พบว่า การปฐมนิเทศนักศึกษาฝึกสอนเป็นงานที่สำคัญ ทำให้นักศึกษาฝึกสอนเข้าใจ วัตถุประสงค์ เข้าใจนโยบาย ทราบแนวทางในการฝึกสอน ตลอดจนทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการฝึกสอน^๒

๔. จากการวิจัยพบว่า ให้นักศึกษาฝึกสอนวางแผนการสอนทั้งระยะสั้นระยะยาว ที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นับว่าเป็นสิ่งที่ดีและเหมาะสม การปฏิบัติงานใด ๆ ถ้าจะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ ตามระยะเวลาที่กำหนด และให้ได้ผลประโยชน์สูงสุดนั้น จะต้องมีการวางแผนการสอน เพื่อกำหนดว่าในภาคเรียนหนึ่ง ๆ นั้นใครควรจะสอนวิชาใด เรื่องอะไร และเวลาใด จึงจะสอนได้ตรงตามเนื้อหาและระยะเวลาที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

^๑Donald Edward Schmidt, "Student Teaching : The Creation of Policy, Rules and Regulations Defining of The Professional Role of The Student Teacher and The Cooperating Classroom Teacher Based Upon Perceptions of Selected Ohio Principals and Teachers," Dissertation Abstracts 23, 7 (January, 1973): 3469 - 70 - A.

^๒อูชา วัชรินทร์เสรี, "การจัดการนิเทศการฝึกสอนในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันตก" . . . , หน้า ๑๖๐.

ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ทั้งอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอนในการที่จะยึดเป็นแนวทาง (guide line) ในการปฏิบัติหน้าที่ของตนเอง ซึ่งงานวิจัยของแบนดาวอล (Bandawall) พบว่า นักศึกษาฝึกสอนและอาจารย์ที่เลี้ยง ควรได้ร่วมกันวางแผนงานจัดประสบการณ์การฝึกสอน^๑ ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ความสำเร็จในการทำงานขึ้นอยู่กับการวางแผนที่ดี เป็นสำคัญ^๒

สำหรับ เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติกันน้อย ได้แก่ จัดให้มีการสาธิตการสอนโดยนักศึกษาฝึกสอนหลังจากชี้แจงข้อบกพร่องแล้ว จัดหาและเตรียมวัสดุทัศน-อุปกรณ์การสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน ซึ่งผู้วิจัยจะได้อภิปรายเป็นเรื่อง ๆ ดังนี้

๔., จากการวิจัยพบว่า จัดให้มีการสาธิตการสอนโดยนักศึกษาฝึกสอน หลังจากชี้แจงข้อบกพร่องแล้ว อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยนั้น อาจจะเป็นเพราะ นักศึกษาฝึกสอนมักมีทัศนคติต่อสถานภาพของตนเองว่าเป็นเพียงนักศึกษาที่มาทำการฝึกสอนหรือผู้ฝึกงาน เท่านั้น ควรจะได้สังเกตการสอนจากผู้ที่มีประสบการณ์ทางการสอนโดยเฉพาะจากอาจารย์-นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน จะเป็นการเหมาะสมกว่า ที่จะสังเกตจากเพื่อนนักศึกษาฝึกสอนด้วยกัน ถึงแม้จะได้รับฟังคำชี้แจงข้อบกพร่องจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เพื่อให้ปรับปรุงแก้ไข การสอนที่บกพร่องแล้วก็ตาม อีกประการหนึ่ง อาจเป็นเพราะอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ไม่มีเวลาที่จะติดตามการสังเกตการสอนครั้งต่อไป หลังจากที่ได้แนะนำให้ปรับปรุงแล้ว” ด้วยเหตุนี้ จึงทำให้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนในข้อนี้ จึงเกิดขึ้นน้อย

^๑Juma Gul Bandawal, "A Proposed Student Teaching Program for Teacher Training Institutions in Afahanistan", Dissertation Abstracts International 35 (1974) : 3558 - A.

^๒Federick W. Taylor, Principles of Scientific Management (New York : Harper and Roll, 1911), p. 24.

^๓สมพร สาริกบุตร, "ปัญหาอาจารย์ที่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษาของนักเรียนครู..," หน้า ๔๖.

๒. จากการวิจัยพบว่า การจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอนร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้ง ๆ ที่หากมีการจัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ให้พร้อม เพียงและสอดคล้องกับ เนื้อหาวิชาที่นักศึกษาสอนจะ เป็นการทำให้การเรียนการสอนของนักศึกษาฝึกสอนมีประสิทธิภาพสูง เพราะการใช้วัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอนได้เหมาะสมถูกต้อง จะเป็นการสร้างความสนใจเด็กนักเรียนให้สนใจบทเรียนและเข้าใจในเนื้อหาวิชาได้ง่าย รวดเร็วและถูกต้อง แต่การที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย อาจจะมีสาเหตุมาจากอาจารย์นิเทศก์เห็นว่าหน้าที่ในการจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์ เพื่อประกอบการสอนในระหว่างการฝึกสอนนั้น เป็นหน้าที่ของนักศึกษาฝึกสอนเองโดยตรง อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนเป็นเพียงผู้ให้คำปรึกษาหารือ แนะนำในด้านแนวความคิดแก่นักศึกษาในการจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์เท่านั้น อีกประการหนึ่งอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนคนหนึ่ง ๆ มีหน้าที่รับผิดชอบงานในหน้าที่หลายด้าน ทั้งงานการสอน งานธุรการ งานประจำชั้น และงานกิจกรรมอื่น ๆ จากงานวิจัยของ พิศวง ธรรมพันทา พบว่างานในหน้าที่รับผิดชอบของครู-อาจารย์ที่เลี้ยง ได้แก่ งานสอน งานธุรการ งานประจำชั้น และงานนิเทศการสอน ครู-อาจารย์ที่เลี้ยงบางคนอุทิศเวลาให้งานนิเทศการสอนน้อยเกินไป เฉลี่ยแล้วใช้เวลา ๖-๒๕ ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และจากงานวิจัยฉบับนี้พบว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนร้อยละ ๗๐.๒๑ เป็นอาจารย์ประจำชั้นซึ่งจะต้องรับผิดชอบการนิเทศการสอนนักศึกษาฝึกสอนหลายคนและหลายวิชา เนื่องจากภาระหน้าที่ดังกล่าว จึงทำให้โอกาสที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนจะร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนจัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอนจึงมีขึ้นได้ยาก นอกจากนี้ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันมีขีดเคือง หากจะให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอนรับภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับเรื่องนี้ ย่อมเป็นปัญหา เพราะต่างก็มีกำลังทางเศรษฐกิจที่ค่อนข้างจำกัด ดังนั้นภาระหน้าที่เรื่องนี้ ทางโรงเรียนฝึกสอนหรือวิทยาลัยครูอาจจะช่วยเหลือได้โดยการจัดหาวัสดุในการจัดเตรียมอุปกรณ์ให้นักศึกษาฝึกสอน เป็นผู้จัดทำ หรือจัดตั้งศูนย์วัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน หรือภายในกลุ่มโรงเรียน เพื่อ เป็นศูนย์บริการด้านวัสดุอุปกรณ์แก่นักศึกษาฝึกสอนและครูอาจารย์ในโรงเรียนนั้น ๆ

ระยะระหว่างฝึกสอน

จากผลการวิจัย พบว่า ทั้งอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาฝึกสอน ให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเทคนิคการนิเทศการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากสอดคล้องกันเป็นส่วนใหญ่ เทคนิคการนิเทศฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากได้แก่ ตรวจสอบบันทึกการสอนอย่างล่วงหน้าและสม่ำเสมอ เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอน แสดงความคิดโดยเสรี สังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปกครองชั้น ให้คำปรึกษา และช่วยเหลือนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน ให้คำแนะนำในการทำบันทึกการสอน

๑. จากการศึกษาพบว่า ตรวจสอบบันทึกการสอนล่วงหน้าและสม่ำเสมอ ตลอดจนให้คำแนะนำ ในการทำบันทึกการสอน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นับเป็นการ ปฏิบัติที่ถูกต้องเหมาะสมอย่างยิ่ง เพราะบันทึกการสอนเปรียบเสมือนแผนในการปฏิบัติงาน ว่าควร จะทำอะไรก่อนหลัง และทำอย่างไรจึงจะถูกต้องบรรลุวัตถุประสงค์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษา ฝึกสอนเป็นผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ในการสอนมาก่อน ย่อมต้องอาศัยบันทึกการสอนเป็นแนวทางในการ สอน และหากว่าในบันทึกการสอนได้กำหนดวิธีสอน กิจกรรมการสอน อุปกรณ์การสอน ไว้ได้ละเอียด มากเท่าใดก็ยิ่งทำให้นักศึกษาฝึกสอนผู้นั้น ดำเนินการสอนได้รวดเร็ว ถูกต้อง ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ และสนุกสนานในบทเรียนยิ่งขึ้น และยังมาได้รับคำแนะนำในการทำบันทึกการสอน และตรวจสอบบันทึก การสอนอย่างสม่ำเสมอจากอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์และความชำนาญในการสอน ตรวจสอบตัวอย่างละเอียดและมีหลักการด้วยแล้วทำให้นักศึกษาฝึกสอนประสบความสำเร็จในการฝึกสอน ได้ นอกจากนี้ยังพบว่า บันทึกการสอนเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากเพียงข้อเดียวที่ใช้ประเมินผลการ ปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอน^๑ ปีเรส ได้กล่าวว่า เทคนิคที่จำเป็นและเป็นประโยชน์สำหรับการ ฝึกสอนคือ ให้นักศึกษาฝึกสอนทำบันทึกการสอนส่งให้ตรวจก่อนทำการสอนทุกครั้ง^๒

^๑สมพร สาริกบุตร, "นิเทศาจารย์ที่เลี้ยงในการนิเทศการสอนวิชาสังคมศึกษา...",

๒. จากการวิจัยพบว่า เปิดโอกาสให้นักศึกษาฝึกสอนแสดงความคิดโดยเสรี อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมากนั้น อาจจะเป็นเพราะอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนต้องการส่งเสริมให้นักศึกษาฝึกสอน กล้าคิด กล้าทำ กล้าแสดงออก เป็นการส่งเสริมให้นักศึกษาเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และการเปิดโอกาสเช่นนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนให้ความเชื่อถือในสถานภาพของนักศึกษาฝึกสอนเท่ากับเพื่อนร่วมงานคนหนึ่ง เพราะนักศึกษาฝึกสอนต้องการการยอมรับในความสำคัญของตน เกี่ยวกับความรับผิดชอบที่มีต่อหน้าที่ ในด้านการเรียนการสอนจากผู้อื่น ดังนั้นอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนจะต้องทำให้นักศึกษาฝึกสอนรู้จักคิด รู้จักตัดสินใจอย่างฉลาด รู้จักแสดงความคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพของชีวิตบนวิถีทางแห่งประชาธิปไตย

๓. การวิจัยพบว่า การสังเกตพฤติกรรมของนักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการปกครองชั้นเรียน เป็นเทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับมาก จัดว่าเหมาะสมอย่างยิ่งที่เห็นความสำคัญและหันมาสนใจในเรื่องนี้ เพราะในขณะที่นักศึกษาฝึกสอนดำเนินการสอนในชั้นเรียนนั้น นักเรียนไม่ค่อยให้ความเคารพนับถือนักศึกษาฝึกสอนเท่าใดนัก ทั้งนี้เนื่องจากสถานภาพของนักศึกษาฝึกสอนไม่ต่างจากนักเรียน จึงทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกว่า นักศึกษาฝึกสอนก็คือ นักเรียนมาฝึกงานเท่านั้น หากใช้ครูที่แท้จริงไม่ ดังนั้นนักศึกษาฝึกสอนจึงไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนให้เป็นระเบียบได้ ซึ่งเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งในการดำเนินการสอน ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ สนั่น เมืองวงษ์ พบว่า ปัญหาที่สำคัญที่สุดคือ นักศึกษาฝึกสอนไม่สามารถควบคุมชั้นเรียนได้^๑ ลอเร็ตต้า ไบเออร์ และเอลิซาเบธ ไอริช (Loretta Byers and Elizabeth Irish) ให้ความเห็นว่า เมื่อนักเรียนฝึกสอนเข้าไปทำหน้าที่แทนอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนในชั้นเรียน นักเรียนย่อมเกิดความรู้สึกว่า ครูคนใหม่ยังมีสภาพเป็นนักเรียน อายุยังน้อยและไม่มีอำนาจเท่าครูเดิมของตน นักเรียนย่อมลดความเกรง

^๑ สนั่น เมืองวงษ์, "การศึกษาปัญหาและทัศนคติของครูที่เลี้ยง...", หน้า ๗๓.

กล่าวและกล่าวประพาศิตนผิดมากขึ้น* การที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เห็นความสำคัญของเทคนิคข้อนี้ จะทำให้ทราบถึงปัญหาในการปกครองชั้นว่า เกิดจากสาเหตุใด และจะได้แนะนำช่วยเหลือให้นักศึกษาฝึกสอนได้ตรงเป้า

สำหรับ เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติได้น้อย ได้แก่ ใช้เครื่องบันทึกเสียง เป็น เครื่องประกอบในการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอน ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนฟังการสอนจาก เครื่องบันทึกเสียง การมีระเบียบสะสม (Anecdotal Record) เกี่ยวกับการพัฒนาการสอนของนักศึกษา ซึ่งผู้วิจัยจะขออภิปรายดังนี้

๕. จากการวิจัยพบว่า เทคนิคการใช้เครื่องบันทึกเสียง เป็น เครื่องประกอบในการสังเกตพฤติกรรมทางวาจาของนักศึกษาฝึกสอนและร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนฟังการสอนจาก เครื่องบันทึกเสียง ซึ่งอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยนั้น ผู้วิจัยมีความเห็นว่า เนื่องจาก เครื่องบันทึกเสียงมีราคาแพง โรงเรียนฝึกสอนบางแห่งไม่สามารถจัดหามาใช้ได้ เพราะไม่มีงบประมาณด้านนี้ และผู้ใช้จะต้องมีความรับผิดชอบในการนำเครื่องบันทึกเสียงมาใช้มาก นับเป็นการลงทุนที่ค่อนข้างสูง จึงทำให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนไม่นิยมนำไปใช้ ทั้ง ๆ ที่การใช้เครื่องบันทึกเสียงในการสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็น เทคนิคที่ดีมาก ถ้าหากสามารถนำมาใช้ได้จะทำให้ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทราบข้อบกพร่องอันจะเกิดขึ้นกับนักศึกษาฝึกสอนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางวาจาได้ดีกว่าการสังเกตด้วยวิธีอื่น สุจริต เพียรชอบ ได้ทำการวิจัยพบว่า การใช้โสตทัศนอุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อการเตรียมครุมีใช้น้อยที่สุด^๒

*Lorretta Byers and Elizabeth Irish, Success in Student Teaching (Boston : D.C. Health and Company, 1961), p. 96.

^๒Sucharit Pienchob, "A Proposed Program of the Pre - student Teaching Professional Laboratory Experiences for Secondary Education Students in the Faculty of Education Chulalongkorn University," Dissertation Abstracts International 37 (February, 1977): 5005 - A.

๖. จากการวิจัยพบว่า เทคนิคการนิเทศการสอนโดยการมีระเบียนสะสม (Anecdotal Record) นั้น ได้รับการปฏิบัติน้อยนั้น ทั้ง ๆ ที่เป็นเทคนิคที่ดี ซึ่งควรจะปฏิบัติมาก เพราะจะทำให้ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนสามารถบันทึกความก้าวหน้า พัฒนาการด้านการสอนและด้านอื่น ๆ ของนักศึกษาฝึกสอนได้ต่อเนื่อง ทั้งข้อดีและข้อจำกัดที่ควรจะได้รับการแก้ไขปรับปรุงได้อย่างถูกต้อง และมีประสิทธิภาพสูง ทั้งนี้เพราะแบบฟอร์มของระเบียบสะสมยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายในโรงเรียนฝึกสอนของวิทยาลัยครูภาคตะวันตกมากนัก โรงเรียนฝึกสอนบางแห่งอาจจะเพียงได้อินแต่ชื่อของเครื่องมือดังกล่าว ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสถาบันผลิตครูที่จะเผยแพร่สิ่งเหล่านี้ไปยังอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทุก ๆ หน่วยฝึกสอน จะโดยการจัดอบรมสัมมนาประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือผลิตเอกสารเผยแพร่ไปยังโรงเรียนฝึกสอนเหล่านั้น

ระยะเสร็จสิ้นการฝึกสอน

๑. จากการวิจัยพบว่า เทคนิคการจัดให้มีการรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอนและให้เก็บ เป็นหมวดหมู่เพื่อสะดวกในการหยิบใช้ในคราวต่อไป เป็นเทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและนักศึกษาเห็นสอดคล้องตรงกัน ว่าเป็นเทคนิคที่ปฏิบัติอยู่ในระดับมาก นับเป็นการกระทำที่เหมาะสม เพราะการเก็บรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ให้เป็นหมวดหมู่ เพื่อสะดวกในการหยิบใช้ในคราวต่อไป เป็นการประหยัดทั้งงาน เงิน และเวลา นักศึกษาฝึกสอนรุ่นหลัง ๆ เมื่อออกมาฝึกสอนจะได้นำมาใช้ประกอบการสอนได้ทันที ไม่ต้องมาทำใหม่ให้สิ้นเปลือง จากงานวิจัยของ สุริทย์ พิทยาน และคนอื่น ๆ พบว่า "นักศึกษาฝึกสอนจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการทำอุปกรณ์การสอน ประมาณ ๑ ใน ๕ ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อเดือน..." เกี่ยวกับเรื่องนี้ วัฒนา ชัยพงษ์ ได้เสนอแนะว่า "...ควรจะจัด เป็นหน่วยรวบรวมอุปกรณ์ที่ผลิตฝึกสอนประดิษฐ์ขึ้น และใช้ไปแล้ว จัดบริการให้ผลิตฝึกสอนยืม และผลิตฝึกสอนทำเอง ควรมีนโยบายแลกเปลี่ยนอุปกรณ์การสอนในวิชาเดียวกัน

๑ สุริทย์ พิทยาน, ผ่าน บาลโพธิ์ และสมศักดิ์ บุญสาธิต, รายงานการวิจัยเรื่องปัญหาการฝึกสอนของนักศึกษารัวิทยาลัยครูนครสวรรค์ (ม.ป.ท., ๒๕๓๑) หน้า ๑๑๑.

ระหว่างโรงเรียน...

๒. จากผลการวิจัยพบว่า เทคนิคการจัดให้มีการศึกษาผลการเรียนของนักศึกษาพร้อมกับนักศึกษาฝึกสอน แล้วนำมาเป็นแนวทางในการทำแผนการสอนร่วมกัน เทคนิคจัดให้มีการเก็บรวบรวม และวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เทคนิคจัดให้มีการศึกษาระเบียงสะสม (Anecdotal Record) ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอนเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องและตรงกัน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย ทั้ง ๆ ที่เทคนิคเหล่านี้เป็นประโยชน์ต่อการสอนอย่างยิ่ง ในกรณีที่ส่งผลการปฏิบัติงานของนักศึกษาฝึกสอนย้อนกลับไปยังผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับโครงการฝึกสอน จะได้แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เกี่ยวกับการฝึกสอน เพื่อจะได้ นำผลสรุปปัญหาต่าง ๆ มาปรับปรุงให้การฝึกสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

จากผลการวิจัยการเปรียบเทียบการใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนระหว่างอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่าซึ่งมีร้อยละ ๒๓.๔๐ กับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาซึ่งมีร้อยละ ๗๖.๕๔ ปรากฏผลดังนี้

ระยะก่อนฝึกสอน

โดยส่วนรวมแล้วอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่ม ใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนไม่แตกต่างกัน จะแตกต่างกันบ้างตรงที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ แนะนำนักศึกษาให้รู้จักแหล่งความรู้และแหล่งสื่อการสอน สูงกว่าอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า ในข้อนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรีใช้เทคนิคข้อนี้มาก อาจจะเป็น เพราะว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนไม่มั่นใจในเรื่องความรู้ในด้านวิชาการ

วัฒนา ชัยพงษ์, "ปัญหาการฝึกสอนของนิสิตฝึกสอน วิชาพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร-วิโรฒ วิทยาเขตพลศึกษา" วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาพลศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, (๒๕๓๒), หน้า ๑๖๑.

หรือ เทคนิคการสอนที่ตนมีอยู่ หรืออาจจะมองเห็นว่า นักศึกษาฝึกสอนที่ตนนิเทศฝึกสอนอยู่นั้นกำลังศึกษา อยู่ในระดับการศึกษาใกล้เคียงกับวุฒิของตนเอง จึงทำให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิ ต่ำกว่าปริญญาตรี ใช้เทคนิคดังกล่าวมากกว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือ สูงกว่า

เทคนิคอีกข้อหนึ่งที่แตกต่างกันได้แก่ จัดหาและเตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอน ร่วมกับนักศึกษาฝึกสอน อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า ได้ใช้ เทคนิคในข้อนี้สูงกว่าอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ความแตกต่างในข้อนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจจะเป็นเพราะอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า ได้ศึกษา อยู่ในระยะเวลาที่มีการนำเอาวัสดุอุปกรณ์การสอนมาประกอบการสอนอย่างแพร่หลาย ประกอบกับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนอาจจะเพิ่งจบการศึกษาใหม่ ๆ จึงได้นำความรู้และ วิธีการจัด เตรียมวัสดุอุปกรณ์การสอนมาเผยแพร่แนะนำให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับความรู้เกี่ยวกับการ ใช้วัสดุอุปกรณ์ในการประกอบการสอน ได้มากกว่า

ระยะระหว่างฝึกสอน และระยะเสร็จสิ้นการฝึกสอน

โดยส่วนรวมแล้วอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่มใช้เทคนิคการนิเทศ ฝึกสอนไม่แตกต่างกัน จะแตกต่างกันบ้างเฉพาะบางเทคนิค เช่น แจ้งผลการสังเกตการสอนทุกครั้ง ให้นักศึกษาทราบ พบปะนักศึกษาฝึกสอนหลังการสังเกต การสอนเพื่อหาข้อดี และข้อบกพร่อง และร่วม กันแก้ปัญหา เพื่อปรับปรุงการสอน ซึ่งอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือสูงกว่า มักจะใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนมากกว่าอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิต่ำกว่าปริญญาตรี ความแตกต่างในข้อนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนอาจจะได้ผ่านการศึกษาดัง เทคนิคดังกล่าว ได้อย่างละเอียดและเข้าใจถึงวิธีการนิเทศการฝึกสอนโดยใช้เทคนิคนี้มาก และตระหนัก ถึงความสำคัญของการสังเกตการสอน ในอันที่จะช่วยให้นักศึกษาฝึกสอนได้รับฟังหรือทำความเข้าใจใน ข้อดี และข้อจำกัดที่ควรแก้ไข เกี่ยวกับการสอนของตนจากผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอน เพื่อให้ นักศึกษา ฝึกสอนได้พัฒนาด้านการสอนและส่งเสริมให้ เป็นผู้มีความสามารถพร้อมที่จะออกไปเป็นครูที่ดีและมีคุณภาพ ต่อไป ซึ่งตรงกับผลงานของ วันดี ทองใหญ่ ณ อยุธยา ซึ่งพบว่า เทคนิคการสังเกตการสอนในชั้นเรียน

เป็นเทคนิคที่อาจารย์นิเทศก์ปฏิบัติมาก^๑ จากการวิจัยของแดน บอย คูก(Dan Boy Cooke) พบว่า "อาจารย์ที่เลี้ยงจะต้องมีวุฒิปริญญาตรีเป็นอย่างต่ำ จึงจะทำให้โครงการฝึกสอนประสบความสำเร็จ" จากการศึกษาครั้งนี้ พบว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีวุฒิปริญญาตรีมีเพียงร้อยละ ๒๑.๒๗ และระดับปริญญาโทร้อยละ ๒.๑๒ แต่อย่างไรก็ตามอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนในโรงเรียนระดับประถมศึกษาที่มีแนวโน้มที่จะพัฒนาตนเอง ให้มีวุฒิทางการศึกษาสูงขึ้น โดยการที่เข้าอบรมครูประจำการ ในวิทยาลัยครู ซึ่งได้เปิดสอนหลายแห่ง ในอนาคตเป็นที่หวังได้ว่าจำนวนอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนจะมีวุฒิสูงขึ้นเรื่อย ๆ

ดังนั้น เพื่อจะให้การนิเทศการฝึกสอน บรรลุวัตถุประสงค์ของการฝึกสอนอย่างมีประสิทธิภาพ อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่ม ควรจะได้มีการปรึกษาหารือ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ความรู้ เพื่อ เป็นการพัฒนาบุคลากรอีกทางหนึ่งด้วย

จากการวิจัย เปรียบเทียบความแตกต่างการใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ในการนิเทศการฝึกสอนตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป กับต่ำกว่า ๕ ปี ลงมา พบว่า จำนวนอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ในการนิเทศการฝึกสอน ตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไปมีน้อย เพียงร้อยละ ๓๐.๕๐ แต่ถึงกระนั้นผลการวิจัยพบว่า โดยส่วนรวมแล้วอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทั้งสองกลุ่ม ใช้เทคนิคการนิเทศฝึกสอนที่ไม่แตกต่างกัน ถึงอย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณา เป็นรายชื่อของแต่ละเทคนิคการนิเทศการฝึกสอนแล้ว จะเห็นว่า อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนที่มีประสบการณ์ตั้งแต่ ๕ ปีขึ้นไป ปฏิบัติอยู่ในระดับมากกว่าอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑วันดี ทองใหญ่ ๗ อัญญา, "เทคนิคในการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ในวิทยาลัยครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๓), หน้า ๑๖๐

^๒Dan Boy Cooke, "Quantitative Standards...", p.3465 - A.

ที่มีชีวิตที่ว่าปริญญาตรี ซึ่งตรงกับผลงานวิจัยของ ธนา กระจายวงศ์ ซึ่งพบว่าความแตกต่างทางด้านประสบการณ์มีผลกระทบต่อการใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอน ประสบการณ์ในการทำงานหลังจากจบการศึกษาของบุคคลใดบุคคลหนึ่งมีอิทธิพลในการกำหนดลักษณะการทำงานของบุคคลนั้นมากกว่าความรู้ที่บุคคลนั้นได้รับจากสถาบัน^๑ จากผลงานวิจัยของ โรเบิร์ต อี คอลตัน (Robert E. Dalton) พบว่า ประสบการณ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมากสำหรับอาจารย์ที่เลี้ยง^๒ อาจสรุปได้ว่า ในการคัดเลือกอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนควรพิจารณาทั้งประสบการณ์และวุฒิประกอบกัน ไม่ควรอย่างยิ่งที่จะให้ผู้ที่เป็นอาจารย์ใหม่ ถึงแม้จะมีวุฒิสอง แต่ไม่มีประสบการณ์ในการนิเทศการฝึกสอนมาทำหน้าที่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนทันที

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากการศึกษาครั้งนี้ ทำให้ผู้วิจัยได้ทราบปัญหาหลายประการเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ดังนั้นเพื่อให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนสามารถใช้เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อโครงการฝึกสอน ในอันที่จะให้นักศึกษาฝึกสอนประสบความสำเร็จและได้รับความรู้จากการฝึกสอนให้มากที่สุด จึงจำเป็นต้องให้หน่วยงานและบุคคลที่เกี่ยวข้องมีส่วนในการช่วยให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนได้ปรับปรุงแก้ไข และศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน ผู้วิจัยขอเสนอแนะดังนี้

^๑ธนา กระจายวงศ์, "เทคนิคการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์ที่เลี้ยงในโรงเรียนฝึกสอนระดับประถมศึกษา ของกลุ่มวิทยาลัยครูนครหลวง" (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต ภาควิชาบริหารการศึกษาศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๔) หน้า ๑๗๐.

^๒Robert E. Dalton, "A Comparative Appraisal of Supervising Teacher and Student Performance as an Evaluation Technique in Student Teaching Programe," Dissertation Abstracts, 26 (August 1959), 891 - A.

วิทยาลัยครู ในฐานะผู้ที่ทำหน้าที่ผลิตครู และเป็นผู้ส่งนักศึกษาฝึกสอนไปให้อยู่ในความดูแลของโรงเรียนฝึกสอน จำเป็นจะต้องให้ความร่วมมือ ประสานงานอย่างใกล้ชิดในการนิเทศการฝึกสอน ทั้งนี้วิทยาลัยครูควรจะปฏิบัติดังนี้

๑. จัดพิมพ์หนังสือคู่มือการนิเทศการฝึกสอน ให้แก่ผู้บริหาร อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน และนักศึกษาฝึกสอน
๒. วิทยาลัยครูร่วมกับผู้บริหารของโรงเรียน เพื่อชี้แจงให้อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ตระหนักถึงความสำคัญของตนเองและรู้จักบทบาทหน้าที่ ตลอดจนความรับผิดชอบ ของงานที่ตนได้รับมอบหมาย
๓. จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอนแก่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
๔. มีการฝึกจุดสำคัญ (on the top training) เพื่อปรับปรุงเกี่ยวกับเทคนิคการนิเทศการฝึกสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เช่น การทำวัสดุอุปกรณ์ วิธีสอน การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ เหล่านี้เป็นต้น
๕. จัดทำเอกสารฝึกสอนเป็นรายเดือน เผยแพร่งานเกี่ยวกับการนิเทศการฝึกสอน เพื่อให้ความรู้กับอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนและเป็นการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการปฏิบัติของนักศึกษาฝึกสอนให้ชุมชนได้รับทราบ
๖. ช่วยเหลือ แนะนำ และให้บริการยืมวัสดุทัศนูปกรณ์บางอย่างแก่โรงเรียนฝึกสอน
๗. ช่วยเหลือให้คำแนะนำในการจัดตั้งศูนย์วัสดุอุปกรณ์ประจำโรงเรียน หรือประจำกลุ่มโรงเรียน

โรงเรียนฝึกสอน ในฐานะผู้ให้ความร่วมมือ ในการฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับการฝึกสอนของนักศึกษาฝึกสอน และเป็นสถานที่ที่มีความสำคัญยิ่ง ในการที่จะให้นักศึกษาฝึกสอนได้เรียนรู้งานในหน้าที่ครู และเป็นแบบฉบับที่สมบูรณ์แก่นักศึกษาฝึกสอนควรจะปฏิบัติดังนี้

๑. ร่วมงานกับวิทยาลัยครู ในการเตรียมโครงการฝึกสอนและการนิเทศการฝึกสอน
๒. สรรหาบุคคลที่มีคุณสมบัติที่เหมาะสม ที่จะมาเป็นอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
๓. สนับสนุน และให้โอกาสแก่อาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ในการพัฒนาตนเอง โดยการฝึกอบรมหรือได้ศึกษาต่อ

๔. ให้การดูแลช่วยเหลือด้านสวัสดิการแก่นักศึกษาฝึกสอน
๕. ประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน ให้ยอมรับนักศึกษาฝึกสอน

อาจารย์พิเศษฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน เป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่จะสร้างทัศนคติที่ดีให้แก่ นักศึกษาฝึกสอนให้รักและศรัทธาในอาชีพครู ควรจะปฏิบัติดังนี้

๑. ให้การต้อนรับนักศึกษาฝึกสอน โดยช่วยให้คุ้นเคยกับสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ในโรงเรียน
๒. ให้ความรู้ในด้านวิธีสอน การใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ ตลอดจนการวัดผลและอื่น ๆ
๓. ให้คำแนะนำ และเป็นพี่ปรึกษาในด้านการปกครองชั้นเรียน และงานในหน้าที่ครู

ตลอดจนเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

๔. จะต้องเป็นผู้ศึกษาหาความรู้เพิ่ม เต็มอยู่เสมอ
๕. มีความประพฤติ ที่เป็นแบบฉบับที่ดีแก่นักศึกษาฝึกสอน
๖. เป็นผู้มีความสุขใจดี รู้จักควบคุมตัวเอง มีความเมตตากรุณา และมีความมั่นคงสม่ำเสมอ
๗. อุทิศตนเองให้กับการสอนด้วยความ เต็มใจ

นักศึกษาฝึกสอน ในฐานะผู้ที่จะแสวงหาความรู้ในการเป็นครู ในภาคปฏิบัติ ควรยึดถือดังนี้

๑. ให้ความเคารพในสิทธิและตำแหน่งหน้าที่ของอาจารย์พิเศษฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
๒. ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน หลักสูตรที่ตนจะสอน ให้แม่นยำ
๓. ศึกษาสภาพแวดล้อมที่ตนจะเกี่ยวข้องทั้งบุคคล และสถานที่ ทั้งในโรงเรียนและชุมชน
๔. ยอมรับฟังคำแนะนำ และความคิดเห็นของอาจารย์พิเศษฝ่ายโรงเรียนฝึกสอนด้วยความ

เต็มใจ

๕. เป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์อันดี ค่อยอาจารย์พิเศษฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงาน

นักเรียนและชุมชน

๖. เป็นผู้ที่มีศีลธรรมอันดี มีความอดทนและตั้งใจปฏิบัติงานให้ดีที่สุด

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

๑. ควรมีการศึกษาเทคนิคการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
ในบทบาทอื่น ๆ นอกเหนือจากบทบาทวิชาการ
๒. ควรมีการศึกษาเทคนิคการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
ในโรงเรียนฝึกสอนระดับมัธยมศึกษา
๓. ควรมีการศึกษาเทคนิคการนิเทศการสอนของอาจารย์นิเทศก์ฝ่ายโรงเรียนฝึกสอน
ในกลุ่มวิทยาลัยอื่น ๆ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย